

UZASADNIENIE

W myśl art. 74 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483, ze zm.) ochrona środowiska jest obowiązkiem władz publicznych, które prowadzą politykę zapewniającą bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom. Jednocześnie, art. 68 ust. 1 i 4 ustawy zasadniczej zobowiązuje władze publiczne do zapobiegania negatywnym dla zdrowia skutkom degradacji środowiska i gwarantuje każdemu prawo do ochrony zdrowia.

Wskazywane obowiązki władz publicznych dotyczące zdrowia obywateli i dbałości o stan środowiska zapisane są nie tylko w Konstytucji RP, lecz również w licznych aktach prawa Unii Europejskiej, głównie dyrektywach Parlamentu Europejskiego transponowanych do polskiego porządku prawnego, a także krajowych ustawach, rozporządzeniach oraz uchwałach, stanowiących akty prawa miejscowego.

Biorąc powyższe pod uwagę stwierdzić należy, że zarządzanie jakością powietrza na terenie województwa warmińsko-mazurskiego wymaga od Samorządu Województwa stworzenia komplementarnej strategii obejmującej działania, które ograniczą poziom zanieczyszczenia powietrza oraz jego negatywny wpływ na zdrowie ludzi i środowisko, działania wpływające w sposób bezpośredni bądź pośredni na wszystkie typy źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza, ze szczególnym uwzględnieniem emisji z ogrzewania indywidualnego. Strategia ta powinna opierać na przemyślanej polityce ekologicznej, finansowaniu działań proekologicznych, a jednocześnie, zapewniać integralność z działaniami zapisanymi w obowiązujących już programach ochrony powietrza, określanymi w drodze uchwał, na podstawie art. 91 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz.U. z 2021 r. poz. 1973), zwanej dalej *Poś* i mających na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu.

Z uwagi na fakt, że prowadzone na bieżąco działania naprawcze przewidziane w uchwalonych programach ochrony powietrza dla województwa warmińsko-mazurskiego nie przynoszą oczekiwanych efektów, a poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 i poziom docelowy benzo(a)pirenu są nadal przekraczane, konieczne jest wprowadzenie na terenie województwa ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

Zgodnie z art. 96 ustawy *Poś* sejmik województwa może, w drodze uchwały, w celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na zdrowie ludzi lub na środowisko, wprowadzić ograniczenia lub zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego podjęte w trybie art. 96 ww. ustawy wraz z obowiązującymi na terenie województwa programami ochrony powietrza, jako akty prawa miejscowego, stanowić będą łącznie jeden z podstawowych elementów prawnych wpływających na poprawę jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim.

Projekt uchwały opracowuje zarząd województwa i przedstawia do zaopiniowania właściwym miejscowo wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast i starostom. Przedmiotowa uchwała, powinna określać:

- 1) granice obszaru, na którym wprowadza się ograniczenia lub zakazy, w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw;
- 2) rodzaje podmiotów lub instalacji, dla których wprowadza się ograniczenia lub zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw;
- 3) rodzaje lub jakość paliw dopuszczonych do stosowania lub których stosowanie jest zakazane na obszarze, o którym mowa w pkt 1, lub parametry techniczne lub rozwiązania techniczne lub parametry emisji instalacji, w których następuje spalanie paliw, dopuszczonych do stosowania na tym obszarze.

Ponadto, uchwała ta może także określać:

- 1) sposób lub cel wykorzystania paliw, który jest objęty ograniczeniami określonymi w uchwale;
- 2) okres obowiązywania ograniczeń lub zakazów w ciągu roku;
- 3) obowiązki podmiotów objętych uchwałą w zakresie niezbędnym do kontroli realizacji uchwały.

Zaznaczyć należy, że uchwała, o której mowa w art. 96 ustawy *Poś*, nie ma zastosowania do instalacji, dla których wymagane jest uzyskanie pozwolenia zintegrowanego, pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, lub dokonanie zgłoszenia instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia. Ponadto, zapisy uchwały nie mogą obejmować środków transportu, ponieważ w rozumieniu ustawy *Poś* nie są one „instalacjami”. Przez pojęcie „instalacji” należy rozumieć określenie użyte w art. 3 pkt 6 ustawy *Poś*, oznaczające stacjonarne urządzenie techniczne lub zespół stacjonarnych urządzeń technicznych powiązanych technologicznie, do których tytułem prawnym dysponuje ten sam podmiot i położonych na terenie jednego zakładu lub budowle niebędące urządzeniami technicznymi ani ich zespołami - których eksploatacja może spowodować emisję. Definicja ta, stosowana w projekcie przedmiotowej uchwały, obejmuje tylko te instalacje, w których następuje spalanie paliw, najczęściej to kocioł, piec i kominek. Ponadto, przez pojęcie „paliwa” należy rozumieć zgodnie z art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. *Prawo energetyczne* (Dz.U. z 2021 r. poz.716, ze zm.) paliwa stałe, ciekłe i gazowe będące nośnikami energii chemicznej. W projekcie uchwały sprecyzowano, że dotyczy ona instalacji, w których następuje spalanie paliw stałych.

W aspekcie jakości powietrza na obszarze województwa niezmiernie ważną kwestią jest osiągnięcie i dotrzymanie określonych prawem poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystego powietrza dla Europy (CAFE), zobowiązała państwa członkowskie do osiągnięcia do 2005 roku, poziomów stężeń dopuszczalnych pyłu PM10 (poziomu średniorocznego nieprzekraczającego $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ i poziomu 24-godzinnego ze stężeniem $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ występującego maksymalnie 35 dni w ciągu roku). Jednocześnie, poziom docelowy stężenia benzo(a)pirenu, nieprzekraczający $1 \text{ ng}/\text{m}^3$ przy uśrednieniu rocznym, zgodnie z Dyrektywą 2004/107/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie arsenu, kadmu, rtęci, niklu i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w otaczającym powietrzu, powinien być osiągnięty do 2013 roku. Powyżej wskazane poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu oraz terminy ich osiągnięcia, do polskiego prawa transponowano Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. z 2021 r. poz. 845). Niezależnie od powyższego,

z punktu widzenia zdrowia publicznego, istotne jest również obniżenie stężeń pyłu zawieszonego PM2,5, którego poziom dopuszczalny nie jest przekraczany w województwie, ale który ze względu na swoje właściwości jest bardzo groźny dla zdrowia obywateli. Poziom średnioroczny pyłu zawieszonego PM2,5 wynoszący $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$ nie powinien być przekraczany już od 2015 r., a bardziej restrykcyjna norma wynosząca $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$ od 2020 r.

Jakość powietrza w województwie warmińsko-mazurskim badana jest obecnie przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, a do roku 2018 przez Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska. Oceny jakości powietrza za lata 2014-2019 wykonywane w ramach państwowego monitoringu środowiska przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie, a od 2019 r. przez GIOŚ Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Olsztynie, wskazują na niezadawalający stan jakości powietrza w strefie warmińsko-mazurskiej i w strefie miasto Elbląg. W latach 2014–2018 na większości stanowisk pomiarowych w województwie warmińsko-mazurskim średniodobowe stężenia pyłu zawieszonego PM10 przekraczały poziom dopuszczalny. W stężeniach średniodobowych pyłu PM10 nie widać wyraźnych tendencji malejących lub rosnących z roku na rok, natomiast odznacza się bardzo wyraźnie wpływ warunków meteorologicznych panujących zimą. W latach „ostrych” zim (niskie temperatury, długa zima), czyli w roku 2014 i 2018 stężenia średniodobowe pyłu PM10 są wysokie, często przekraczające poziom dopuszczalny. W latach kiedy zima jest bardzo łagodna, np. w 2016 i 2019 r. stężenia średniodobowe pyłu PM10 są niższe, na większości stanowisk pomiarowych nie przekraczają poziomu dopuszczalnego. To zaś wskazuje, że bez odpowiednich działań ograniczających emisję warunki pogodowe (niskie temperatury zimą) mogą spowodować znaczne pogorszenie się jakości powietrza w całym województwie. Ze względu na zanieczyszczenie pyłem PM10 w rocznych ocenach jakości powietrza za lata: 2014, 2015 i 2018 strefie warmińsko-mazurskiej nadano klasę C, strefa miasto Elbląg otrzymała klasę C w rocznej ocenie za rok 2018. Ze względu na brak

przekroczeń poziomów dopuszczalnych zarówno średniorocznych jak i średniodobowych pyłu zawieszonego PM10 w 2019 roku wszystkie strefy województwa warmińsko-mazurskiego otrzymały klasę A. Wyniki pomiarów stężeń B(a)P wskazują, iż na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, w okresie od 2014 do 2019 roku, norma jakości powietrza wyrażana poziomem docelowym stężeń średnich rocznych (1,0 ng/m³) była regularnie przekraczana na prawie wszystkich stanowiskach pomiarowych. Tak więc ze względu na zanieczyszczenie benzo(a)pirenem strefa warmińsko-mazurska w latach 2014-2019 corocznie otrzymywała klasę C, a strefa miasto Elbląg tylko w 2019 r. otrzymała klasę A w pozostałych latach miała klasę C.

Prowadzony monitoring wskazuje na dość dobry stan jakości powietrza w strefie miasto Olsztyn. Jedynie w Ocenie za rok 2014 nadano tej strefie klasę C ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Jednakże w latach występowania „ostrzejszej” zimy np. w 2018 r. stężenie średniodobowe pyłu PM10 i stężenie średnioroczne pyłu PM2,5 były bliskie poziomów dopuszczalnych, a stężenie średnioroczne B(a)P w latach 2015-2019 utrzymuje się na poziomie 1 ng/m³, czyli na poziomie docelowym. To zaś wskazuje, że warunki pogodowe (niskie temperatury zimą) mogą spowodować znaczne pogorszenie się jakości powietrza w strefie miasto Olsztyn jeżeli w kolejnych latach nie zostaną podjęte odpowiednie działania ograniczające emisję. W roku 2018 stacja pomiarowa zlokalizowana w Olsztynie zarejestrowała 29, a w 2019 r. 7 dni z poziomem pyłu zawieszonego PM10 przekraczającym 50 µg/m³. Analiza rozmieszczenia oraz ładunków emisji powierzchniowej pyłu PM10 i B(a)P wykonana na potrzeby rocznych ocen jakości powietrza wykazuje istnienie źródeł powierzchniowych pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu na terenie miasta.

Diagnoza istniejącego stanu w zakresie jakości powietrza na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, przeprowadzona w trakcie opracowywania programów ochrony powietrza, jak i modelowania wykonanego na potrzeby przygotowania projektów uchwał wskazuje, że główną przyczyną przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłów zawieszonych, a także poziomu docelowego benzo(a)pirenu jest tzw. niska emisja, czyli emisja pochodząca ze spalania paliw stałych szczególnie w przestarzałych, niskosprawnych kotłach i piecach używanych w gospodarstwach domowych do celów grzewczych oraz drewna w nieefektywnych kominkach. W zachodniej i południowej części województwa dodatkowo zauważalny jest napływ z sąsiednich województw: pomorskiego, mazowieckiego i kujawsko-pomorskiego. Udział emisji z ogrzewania indywidualnego w emisji ogółem w zależności od substancji i obszaru strefy waha się od 89% do 99%. Pozostałe rodzaje emisji mają natomiast zdecydowanie mniejszy udział.

Wskazać należy, że w związku z brakiem znaczącej poprawy w zakresie jakości powietrza Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wydał w dniu 22 lutego 2018 r. wyrok przeciwko Polsce dotyczący skargi Komisji Europejskiej przeciwko RP w zakresie utrzymującego się od lat przekroczeń poziomów dopuszczalnych dla pyłu PM10 (wyrok o sygn. akt C-336/16). Wyrok ten zobowiązuje Polskę do wdrożenia zdecydowanych działań mających na celu jak najszybsze uporanie się z problemem złej jakości powietrza.

Istnieje wiele dowodów naukowych potwierdzających, że zarówno długoterminowe, jak i krótkoterminowe narażenie na zanieczyszczenie pyłami zawieszonymi oraz substancjami w nich zawartymi prowadzi do przedwczesnych zgonów, schorzeń układu krążenia i układu oddechowego, w tym zwiększonej liczby hospitalizacji oraz przyjęć na oddziałach ratunkowych w wyniku zawału serca oraz udaru mózgu. Badania potwierdzają, że narażenie na zanieczyszczenie pyłami zawieszonymi jest przyczyną wielu groźnych dla zdrowia i życia schorzeń.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) dla pyłu zawieszonego podaje następujące wartości stężeń bezpiecznych dla zdrowia i życia:

- PM2,5: średnie stężenie średnioroczne poniżej 10 µg/m³, zaś średnie stężenie 24-godzinne poniżej 25 µg/m³,
- PM10: średnie stężenie średnioroczne poniżej 20 µg/m³, zaś średnie stężenie 24-godzinne poniżej 50 µg/m³.

Skutki długotrwałego narażenia na pyły zawieszone to m.in.:

- przedwczesne zgony, związane przede wszystkim z chorobami układu krążenia,

- powikłania sercowo – naczyniowe, m.in. zawał serca i udar mózgu,
- gorszy rozwój płuc oraz przewlekłe choroby układu oddechowego u dzieci, np. astma, nowotwory, zwiększona umieralność noworodków, niska masa urodzeniowa.

Narażenie krótkoterminowe może wywołać:

- przedwczesne zgony, przede wszystkim związane z chorobami układu oddechowego i sercowo-naczyniowego,
- zwiększoną liczbę hospitalizacji oraz przyjęć na Szpitalnych Oddziałach Ratunkowych na skutek ostrych schorzeń układu sercowo-naczyniowego, tj. zawałów serca i udarów mózgu oraz w związku z powikłaniami oddechowymi, np. atakami astmy,
- zwiększenie częstości występowania takich objawów jak kaszel, duszności, świsty oskrzelowe,
- negatywny wpływ na układ oddechowy, zwłaszcza u dzieci, osób starszych oraz osób z chorobami tego układu.

Z kolei benzo(a)piren zawieszony w pyłe PM10, należący do wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych, jest toksyczny i mutagenny. Kumuluje się w organizmie przez wiele lat nie dając żadnych objawów, ale w konsekwencji prowadzi do chorób nadnerczy i wątroby, uszkadza układ odpornościowy i krwionośny, upośledza płodność, powoduje niższy iloraz inteligencji u dzieci narażonych na B(a)P w życiu płodowym oraz jest silnym czynnikiem rakotwórczym.

Osobami najbardziej narażonymi na zwiększone ryzyko zdrowotne związane z ekspozycją na cząstki drobne i cząstki o większej średnicy są osoby chorujące na schorzenia układu sercowo-naczyniowego i oddechowego (w tym astmę), osoby w podeszłym wieku, dzieci oraz osoby uboższe.

Oprócz zagrożenia życia i zdrowia mieszkańców, zanieczyszczenie powietrza generuje również wysokie koszty ekonomiczne (tzw. koszty zewnętrzne), w szczególności:

- wydatki na opiekę zdrowotną, ponoszone bezpośrednio przez ludzi chorujących z powodu zanieczyszczenia powietrza, jak również wydatki w ramach państwowego systemu opieki zdrowotnej,
- koszty wynikające z mniejszej produktywności, w tym absencji w pracy,
- koszty związane z przedwczesną umieralnością,
- straty materialne wynikające z przyspieszonej degradacji zabytków.

Utrzymująca się zła jakość powietrza w województwie warmińsko-mazurskim może znacząco wpłynąć na zmniejszony ruch turystyczny, wynikający z negatywnej opinii wśród turystów, a także na brak zainteresowania regionem wśród inwestorów. Każda, nawet lokalnie występująca emisja przekłada się na pogorszenie komfortu i zdrowia narażonych na nią osób. Dotrzymanie dobrej jakości powietrza jest zatem istotne, by obszar województwa warmińsko-mazurskiego nadal był postrzegany za bardzo atrakcyjny turystycznie oraz uznawany za tzw. „Zielone Płuca Polski”.

Rozpatrując aspekt obszarowy wdrożenia uchwały antysmogowej należy przede wszystkim wziąć pod uwagę jakość powietrza na wybranych obszarach województwa oraz możliwości techniczno-ekonomiczne wdrażania ograniczeń i zakazów dotyczących ogrzewania indywidualnego. Na podstawie przeprowadzonej analizy ustalono, że zakazy i ograniczenia wynikające z uchwały przyjętej w trybie art. 96 ustawy *Prawo ochrony środowiska*, powinny obowiązywać na całym obszarze województwa warmińsko-mazurskiego. Jednakże biorąc pod uwagę możliwości techniczne, finansowe oraz strategię krajowe zdecydowano, że zamiast jednej uchwały dla całego województwa zasadne jest uchwalenie zróżnicowanych regulacji dla miast i obszarów poza miastami.

Niniejsza uchwała dotyczy obszarów miast w województwie warmińsko-mazurskim, w tym m. Olsztyn i Elbląg, które to stanowią odrębne strefy w systemie monitoringu jakości powietrza. Formułując zapisy uchwały antysmogowej wzięto pod uwagę uwarunkowania techniczne, finansowe, prawne oraz efekt ekologiczny. Uwzględniono także zapisy „Polityki energetycznej Polski do 2040 r.” (PEP2040), w której jako cel wyznaczono, aby do 2040 r. potrzeby cieplne wszystkich gospodarstw domowych były pokrywane przez ciepło sieciowe oraz przez zero- lub niskoemisyjne źródła ciepła.

Zaznaczyć należy, że przedmiotowy projekt uchwały obejmuje wszystkie instalacje, które wydzielają lub dostarczają ciepło, wykorzystywane do zapewnienia właściwej temperatury w obiektach budowlanych lub ich częściach, do podgrzania wody użytkowej, a także w celu przygotowania żywności i do innych procesów technologicznych w instalacjach niewymagających pozwoleń, czy decyzji na ich użytkowanie. Należy zauważyć, że przebieg procesu spalania i emisja zanieczyszczeń związana ze stosowaniem paliw stałych jest identyczna bez względu na cel stosowania paliw. Regulacja dąży do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza i nie może przewidywać wyjątków dla procesów, które tę emisję również powodują. Ponadto dzięki objęciu ograniczeniami wszystkich instalacji, w których następuje spalanie paliw, niezależnie od celu stosowania tych paliw, uzyskany zostanie efekt domknięcia ewentualnych luk i możliwości obejścia przepisów. W przypadku wykorzystania paliw nie tylko do celów grzewczych, ale również funkcji dodatkowych (np. przygotowanie żywności), wyeliminowane zostaną wątpliwości, czy uchwała ma zastosowanie w tym zakresie. Ponadto projekt uchwały nie zawiera szczególnych okresów obowiązywania ograniczeń w ciągu roku. Intencją jest aby ograniczenia obowiązywały przez cały rok. Związane jest to z koniecznością zmniejszenia całorocznej emisji zanieczyszczeń.

Zgodnie z art. 96 ust. 6 pkt 3 ustawy *Poś* uchwała sejmiku województwa może określać rodzaje lub jakość paliw dopuszczonych do stosowania lub których stosowanie jest zakazane na obszarze, na którym wprowadza się ograniczenia, lub parametry techniczne lub rozwiązania techniczne lub parametry emisji instalacji, w których następuje spalanie paliw, dopuszczonych do stosowania na tym obszarze.

W związku z powyższym w projektach uchwał zaproponowano ograniczenia i zakazy w zakresie stosowania paliw stałych, a także wskazano graniczne terminy poszczególnych obowiązków w zakresie likwidacji lub wymiany instalacji w których następuje spalanie paliw.

Na terenie całego województwa warmińsko-mazurskiego, od dnia wejścia w życie przedmiotowych uchwał, proponuje się wprowadzić całkowity zakaz stosowania paliw stałych najgorszej jakości, tj.:

- węgla brunatnego;
- mułów węglowych;
- flotokoncentratów;
- dowolnych mieszanin paliw zawierających mniej niż 85 % węgla kamiennego;
- węgla kamiennego, brykietów lub peletów zawierających co najmniej 85 % węgla kamiennego bez domieszek mułów węglowych i flotokoncentratów (miały o wymiarze ziarna 1÷31,5 mm: miał I, miał II, miał III);
- niespełniających wymagań jakościowych określonych w rozporządzeniu Ministra Energii z dnia 27 września 2018 r. w *sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych*;
- niesortowanych;
- dla których nie wystawiono wymaganego świadectwa jakości oraz
- paliw zawierających biomasę stałą o wilgotności powyżej 20 %.

Ponadto, od dnia wejścia w życie „uchwał antysmogowych”, w instalacjach oddanych do eksploatacji po tym dniu, ale niebędących przed dniem ich wejścia w życie w trakcie montażu w obiekcie budowlanym, a także gdy nie był on planowany, gdyż decyzja o pozwoleniu na budowę obiektu budowlanego nie stała się ostateczna lub dokonano zgłoszenia robót budowlanych, a właściwy organ wniósł sprzeciw przed wejściem w życie ww. uchwał, proponuje się dopuszczenie do stosowania wyłącznie następujących paliw:

- paliwa gazowego w rozumieniu art. 3 pkt 3a ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. *Prawo energetyczne*,
- gazu płynnego LPG, w rozumieniu art. 3 pkt 3b lit. b ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. *Prawo energetyczne*,
- lekkiego oleju opałowego w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. *o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw*,
- biomasy stałej pochodzenia drzewnego o wilgotności poniżej lub równej 20%;
- a także, warunkowo węgla kamiennego i paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem tego węgla, spełniających wymagania Rozporządzenia Ministra

Energii z dnia 27 września 2018 r. w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych.

Przy wprowadzaniu „uchwał antysmogowych”, podmiotom, do których skierowana są uchwały, należy zapewnić wystarczająco dużo czasu na dostosowanie się do ich wymogów. Należy wziąć również pod uwagę czas konieczny na rozwój sieci ciepłowniczych i gazowych. Jednakże, nie należy zapominać o głównym celu wdrożenia uchwały, tj. osiągnięciu i niedopuszczeniu do przekraczania poziomów dopuszczalnych pyłów PM10 i PM2,5 oraz poziomu docelowego B(a)P.

W związku z powyższym w projekcie uchwały zaproponowano graniczne terminy likwidacji kotłów:

- niespełniających wymagań klasy 3 wg normy przenoszącej normę europejską EN 303-5 i bezklasowych - do 31 lipca 2027 r.,
- spełniających wymagania klasy 3 i 4 wg ww. normy - do 31 lipca 2029 r.,
- spełniających wymagania klasy 5 wg ww. normy, w przypadku instalacji wykorzystującej węgiel kamienny i paliwa węglowe, zgodnie z „Polityką energetyczną Polski do 2040 r.” (PEP2040) - do 31 grudnia 2029 r., natomiast jeśli instalacja ta wykorzystuje biomasę stałą pochodzenia drzewnego o wilgotności poniżej lub równej 20% - wówczas instalacja może być użytkowana do końca jej żywotności.

Ponadto, od dnia 1 sierpnia 2029 r. zabrania się spalania biomasy stałej pochodzenia drzewnego o wilgotności poniżej lub równej 20%, na terenach posiadających dostęp do sieci ciepłowniczej lub sieci gazowej, w instalacjach, które wydzielają ciepło poprzez bezpośrednie przenoszenie ciepła lub w połączeniu z przenoszeniem go do innego nośnika (np. kominki), niespełniających granicznych wielkości emisji określonych w ust. 2 lit. a załącznika II do rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe.

Jednocześnie, w przypadku brak dostępu do sieci ciepłowniczej lub sieci gazowej na terenie bezpośrednio przylegającym do działki, na której znajduje się instalacja spalania paliw stałych, po zakończeniu żywotności aktualnie użytkowanej instalacji dopuszcza się stosowanie wyłącznie instalacji spalania paliw stałych spełniających wymagania rozporządzeń wykonawczych Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE, tj. ekoprojektu i rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe.

Po zapewnieniu przez operatora sieci ciepłowniczej lub sieci gazowej dostępu do sieci na terenie bezpośrednio przylegającym do działki oraz potwierdzeniu przez operatora lub organ gminy, że są możliwości techniczne i ekonomiczne przyłączenia instalacji do sieci ciepłowniczej lub gazowej, właściciele kotłów na paliwo stałe niespełniające wymagań określonych dla klasy 3 oraz spełniające wymagania określone dla klasy 3 lub 4, będą mieli 10 lat na likwidację takiego kotła i podłączenie się do tej sieci lub zmianę instalacji na spełniającą wymagania ekoprojektu lub rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe.

Wymiana ogrzewania, dzięki której poprawia się komfort życia zarówno użytkownika jak i jego otoczenia, wbrew opiniom nie pociąga za sobą zwiększonych kosztów ogrzewania (w ujęciu sezonowym). Koszt jednostkowy paliwa może być wyższy, jednakże, dzięki termomodernizacji i właściwemu doborowi wysokosprawnego źródła ciepła, zużycie tego paliwa będzie oszczędniejsze niż w przypadku wcześniej stosowanych rozwiązań.

Przedsięwzięcia niskoemisyjne w gminie mogą być współfinansowane ze środków krajowych, jeżeli na obszarze gminy obowiązuje uchwała, o której mowa w art. 96 ust. 1 ustawy *Prawo ochrony środowiska*, dlatego też wprowadzenie regulacji dodatkowo ma na celu umożliwienie beneficjentom (osobom prywatnym, gminom) spełnienie warunków uzyskania dofinansowania na realizację tych działań np. ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, w tym programu „STOP SMOG” lub premii remontowej.

Niniejsza uchwała powinna zmobilizować zatem mieszkańców do skorzystania z możliwości, jakie daje program „Czyste Powietrze”, a gminom i ich mieszkańcom

do skorzystania z funduszy programu „STOP SMOG”. Po stronie gmin, oprócz zadań kontrolnych, będzie dążenie do wsparcia mieszkańców w procesie uzyskania dofinansowania, a także ewentualne wsparcie tych, dla których wymiana ogrzewania stanowi ryzyko zwiększenia ubóstwa energetycznego. Niezbędne w tym celu będzie przeprowadzenie szczegółowej inwentaryzacji, aby zidentyfikować obszary i zakres koniecznej interwencji. Działanie to jest działaniem obligatoryjnym określonym w obowiązujących *Programach ochrony powietrza* obejmujących strefę warmińsko-mazurską oraz miasto Elbląg. Ponadto została stworzona Centralna Baza Emisyjności Budynków, która ma za zadanie zweryfikować jakie instalacje znajdują się w danej gminie i jakie paliwo wykorzystuje właściciel danej instalacji.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego jednak realizacja zapisów w niej zawartych wymaga głównie od organów gmin zaangażowania poprzez udzielanie wsparcia w zakresie zaopatrzenia mieszkańców w ciepło (poszerzanie sieci ciepłowniczej lub gazowej na terenie gminy), kształtowanie polityki przestrzennej, udzielanie dotacji mieszkańcom do wymiany kotłów opalanych paliwami stałymi i udzielanie pomocy społecznej, a także od organów powiatów, w zakresie wydawania pozwoleń na budowę, przyjmowania zgłoszeń i wydawania pozwoleń na użytkowanie. Należy mieć również na uwadze art. 334 ustawy *Poś*, który stanowi, że „*Kto nie przestrzega ograniczeń, nakazów lub zakazów, określonych w uchwale sejmiku województwa przyjętej na podstawie art. 96, podlega karze grzywny.*”. Organami uprawnionymi do nakładania mandatów są: Policja, straże gminne, straże miejskie oraz inspektorzy Inspekcji Ochrony Środowiska. Do kontroli mieszkańców (tj. osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami) upoważnieni są również pracownicy urzędów gmin.

Zaznaczyć należy, że w postępowaniu, którego przedmiotem jest opracowanie ww. uchwały, zapewniony zostanie udział społeczeństwa, stosując odpowiednio przepisy działu III rozdziału 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2021 r. poz. 247, ze zm.). W związku z powyższym każdy będzie miał prawo do zapoznania się z projektami przedmiotowych uchwał oraz do składania uwag i wniosków w postępowaniu mającym na celu opracowanie ww. dokumentów, a ewentualne uwagi i wnioski do projektów będzie można składać na piśmie, za pomocą środków komunikacji elektronicznej lub ustnie do protokołu.